మహాభారతం

ద్రోణ పర్వము

చతుర్ధాశ్వాసము

వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పిన మహా భారత కధను, నైమిశారణ్యంలో జరుగుతున్న సత్రయాగమునకు వచ్చిన మహామునుల కోరిక మేరకు, ఉగ్రశ్రవసుడు అను సూతి ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు.

దృతరాష్ట్రునితో సంజయుడు ఇలా అన్నాడు. "సంజయా! ధర్మరాజు అనుజ్ఞ పొందిన అర్జునుని వద్దకు వెళ్లిన సాత్యకి అర్జునుని కలిసాడా! మన సైన్యము అతనిని అడ్డుకొనలేదా? తరువాత ఏమిజరిగింది? వివరంగా చెప్పు!" అని అడిగాడు.

సంజయుడు ఈ ప్రకారం చెప్పసాగాడు.

ధర్మరాజుతో అనుజ్ఞాతుడై సాత్యకి అర్జుని వైపు దూసుకుపోతున్నాడు.

అడ్డు వచ్చిన కౌరవ సైనికులను చంపుతున్నాడు. సాత్యకి తనతో యుద్ధము నకు వచ్చిన ఏడుగురు కౌరవ వీరులను సాత్యకి యమపురికి పంపాడు.

ద్రోణుడు సాత్యకిని ఎదుర్కొన్నాడు. అతనిని ఏడు అతి క్రూరమైన బాణములతో కొట్టాడు. సాత్యకి ఎక్కిన రథము నకు కట్టిన హయములను, సారథిని కొట్టాడు. సాత్యకి కోపించి ద్రోణుని మీద బాణవర్షము కురిపించాడు. ద్రోణుడు కూడా అంతే పరాక్రమముతో సాత్యకి వేసిన బాణములను త్రుంచి, మరల సాత్యకిని తన బాణ పరంపరతో ముంచెత్తాడు.

"సాత్యకీ! నా పరాక్రమానికి తట్టుకోలేక నీ గురువు అర్జునుడు నా తో యుద్ధం చెయ్యకుండా పారిపోయాడు. ఇప్పుడు నువ్వు వచ్చావు. నా పరాక్రమం రుచి చూడు." అన్నాడు ద్రోణుడు.

సాత్యకి ద్రోణునికి నమస్కరించి "ఆచార్యా! నేను అంతటి వాడిని కాను. ధర్మరాజు ఆజ్ఞ మేరకు అర్జునునికి సాయంగా వెళుతున్నాను. దయయుంచి నన్ను విడువుము. నా వంటి చిన్న వారిని దయచూడటం తమబోటి పెద్దల ధర్మం కదా!" అని ప్రా ర్థించాడు.

కాని ద్రోణుడు సాత్యకికి దారి విడువ లేదు. అప్పుడు సాత్యకి తనకు అడ్డుగా నిలిచి ఉన్న బాహ్లీక, అంగ, దాక్షిణాత్య సేనల మధ్యగా దూరి ఆవలకు వెళ్లాడు. ఇంతలో కృతవర్మ సాత్యకిని ఎదుర్కొన్నాడు. ఆరు బాణములతో సాత్యకిని కొట్టాడు. నాలుగు బాణములతో సాత్యకి రథమునకు కట్టిన హయములను కొట్టాడు.

సాత్యకిని కృతవర్మ అడ్డుకొనడం చూచి, ద్రోణుడు ధర్మరాజు వైపుకు వెళ్లాడు. సాత్యకి కృతవర్మను 16 శరములతో కొట్టాడు. అతడి విల్లు విరిచాడు. అతని సారధిని చంపాడు. కృతవర్మ తన రధమును తానే తోలుకుంటూ యుద్ధం చేస్తున్నాడు.

కృతవర్మ సాత్యకిని వదిలిపెట్టి భీమసేనుడు ఉన్న దెసకు తనరధమును పోనిచ్చాడు. సాత్యకి తన రధముతో కాంభోజసేనలో ప్రవేశించాడు. అక్కడి వీరులను తునుమాడుతున్నాడు. ఇంతలో ద్రోణుడు కృతవర్మకు మరొక సారధిని ఏర్పాటు చేసాడు.

కృతవర్మ ధర్మరాజును అతని కి సాయంగా ఉన్న వీరులను ఎదుర్కొన్నాడు. భీముడు వారికి సాయంగా వచ్చాడు. భీముడు, ధృష్ట ద్యుమ్నుడు మూడేసి బాణములతోనూ, ధర్మరాజు, ద్రుపదుడు ఐదేసి బాణములతోనూ, ఘటోత్కచుడు ఏడు బాణములతోనూ, విరాటరాజు 15 బాణములతోనూ, సహదేవుడు 25 బాణముటతోనూ, శిఖండి 20 బాణముల తోనూ, ఉపపాండవులు 75 బాణములతోనూ నకులుడు నూరు బాణముల తోనూ, కృతవర్మను చుట్టుముట్టి కొడుతున్నారు.

కాని కృతవర్మ జంకక, ఒక్కొకరిని ఐదేసి బాణములతో కొడుతున్నాడు. భీముడి మీద ఏడుబాణములు ప్రయోగించాడు. భీముని విల్లు, పతాకము త్రుంచాడు. భీముని గుండెలకు గురిపెట్టి 70

బాణములు కొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు భీముడు మూర్ఛపోయాడు. ఇదిచూచిన పాండవ వీరులు ఒక్కుమ్మడిగా కృతవర్మను చుట్టుముట్టారు.

ఇంతలో భీముడు మూర్ఛనుండి తేరుకున్నాడు. కృతవర్మమీద ఒక ఉజ్వలమైన శక్తిని ప్రయోగించాడు. కృతవర్మ ఆ శక్తిని మూడు ముక్కలు చేసాడు. భీముడు తన విల్లుతీసుకొని కృతవర్మను నెత్తురు కారేట్టుకొట్టాడు. కృతవర్మను మూడు బాణములతో తిప్పికొట్టాడు. కృతవర్మను పాండవ వీరులందరూ చుట్టుముట్టారు. తీవ్రమైన బాణములతో అతనిని నొప్పించారు.

కృతవర్మ కూడా ఏ మాత్రం జంకక శిఖండివిల్లు తుంచాడు. భీముడు మొదలైన రధికుల మీద బాణ వర్షము కురిపించాడు. శిఖండి మీద శర వర్షము కురిపించాడు. ఆ దెబ్బకు శిఖండి రధము మీద పడిపోయాడు. అతని సారధి శిఖండిని దూరంగా తీసుకెళ్లాడు.

శిఖండి గాయపడటం చూచిన మత్స్య, ఛేది, కేకయ రాజులు, వారి సైన్యములు, కృత వర్మమీదికి దూకాయి. కృత వర్మ తన మర్మభేధి బాణములతో వారిని బాధించాడు. ఈ కలకలము విని సాత్యకి తమ సైన్యములు పారి పోవడం గమనించాడు. అర్జునునకు దగ్గరకు తరువాత పోవచ్చును. ముందు ధర్మజుని రక్షణ ముఖ్యం అని అనుకొని తనకు అడ్డముగా ఉన్న ద్రోణుని పక్కనుండి కృతవర్మ దగ్గరకు వెళ్లాడు.

సాత్యకి కృతవర్మతో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. ఒక భల్లబాణముతో కృతవర్మ వింటిని త్రుంచాడు. నాల్గు బాణములతో అతని రధమునకు కట్టిన హయము లను చంపాడు. ఒక అగ్ని బాణంతో సారధిని కొట్టాడు. ఇంతలో తనకు అడ్డు వచ్చిన త్రిగర్త సైన్యమును నాశనం చేసాడు.

రధము విరిగిన కృతవర్మను పాండవ సైన్యము చుట్టుముట్టింది. ఇది చూచాడు ద్రోణుడు. సాత్యకి తో యుద్ధం చెయ్యకుండా పాండవ సైన్యమును ఎదుర్కొన్నాడు. ఇంతలో జలసంధుడు అనే రాజు సాత్యకిని ఎదుర్కొన్నాడు. తన ఏనుగును సాత్యకిమీదికి తోలాడు. సాత్యకి దానిని ఆపాడు. అప్పుడు జలసంధుడు సాత్యకి వింటిని విరిచాడు. 50 బాణములను సాత్యకి గుండెలకు గురిపెట్టి కొట్టాడు.

సాత్యకి కోపించి జలసంధుని వింటిని నరికి, 60 బాణములు అతని శరీరములో గుచ్చాడు. జలసంధుడు ఒక తోమరంతో సాత్యకిని కొట్టాడు. ఒక పెద్ద కత్తి తీసుకొని సాత్యకి విల్లు త్రుంచాడు. సాత్యకి మరొక విల్లు తీసుకొని ఆలస్యం చేయకుండా తన క్రూరమైన బాణములతో జలసంధుని చేతులు నరికాడు. తరువాత మరొక బాణముతో అతని తలను త్రుంచాడు. అతను ఎక్కిన ఏనుగును మరొక బాణముతో దూరంగా తరిమి కొట్టాడు.

సాత్యకి పరాక్రమమును చూచి కౌరవ సైన్యము భయంతో వణికి పోయింది. ఇది చూచాడు ద్రోణుడు. కృత వర్మను తనకు బదులుగా

శకట వ్యూహము దగ్గర నిలిపాడు తాను సాత్యకిని ఎదుర్కొన్నాడు. తనకు ఎదురుగా ఆచార్య ద్రోణుడు రావడం చూచాడు. అతని వెనుక కురు కుమారులైన దుర్మర్షణ, దుస్సహ, వికర్ణ, దుర్ముఖ, దుశ్శాసన, చిత్రసేన మొదలగు ప్రముఖ వీరులు రావడం చూచాడు. ఇంతలో దుర్యోధనుడు కూడా వచ్చి తన తమ్ములను చేరుకున్నాడు.

వీరందరను చూచాడు ద్రోణుడు. సుయోధనుడు తన తమ్ములతో కలిసి సాత్యకి పరాక్రమును అణచ గలడు అని అనుకొని మరల వ్యూహ రక్షణ కొరకు, వ్యూహముఖమునకు వచ్చి నిలిచాడు. సాత్యకి కురు కుమారు లందరకూ ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్క సాత్యకి మాదిరి కనిపిస్తూ వారితో ఏకకాలంలో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. ఆ ప్రకారం యుద్ధం చేస్తూ, సాత్యకి సుయోధనుని విల్లు విరిచాడు. సుయోధనుని శరీరం అంతా తూట్లు పడేట్లు కొట్టాడు. ఇది చూచి కురుకుమారులు సాత్యకి మీద బాణ వర్షము కురిపించారు.

ఒక్కొక్క కురుకుమారుని మీద ఐదేసి బాణముల చొప్పును వారినందరిని తన బాణములతో కొట్టాడు. సుయోధనుని మీద ఎనిమిది బాణములను ప్రయోగించాడు. సుయోధనుని కేతనమును విరిచాడు. సుయోధనుని వింటిని విరిచాడు. అతని హయములను చంపాడు. సారధిని కొట్టాడు. సుయోధనుడు సాత్యకి పరాక్రమమునకు భయపడి పారిపోయాడు. పక్కనే ఉన్న చిత్ర సేనుని రధం ఎక్కాడు.

ఇది చూచిన కౌరవ సైన్యము హాహాకారములు చేసింది. అది విన్న కృతవర్మ తన రథమును తోలుకొని అక్కడకు వచ్చాడు. సాత్యకి తన రథమును కృతవర్మకు ఎదురుగా నిలిపాడు. ఇద్దరూ ఒకరి మీద ఒకరు బాణవర్షము కురిపించారు. కాని సాత్యకి కృతవర్మ సారథిని చంపాడు. అతని విల్లు విరిచాడు. మరొక బాణంతో కృతవర్మను మూర్ఛపోయేట్టు కొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు కృతవర్మ తన రథం మీద కూలి పోయేట్టు పడ్డాడు. కృతవర్మ చచ్చిపోయాడు అని అనుకున్నాడు సాత్యకి. వెంటనే అర్జునుడి దగ్గరకు పోవడానికి ఆయత్తమయ్యాడు.

ఇంతలో కృత వర్మ తెప్పరిల్లాడు. మరల యుద్ధ రంగానికి వచ్చాడు. ద్రోణుడు అతనిని తనకు మారుగా వ్యూహము ద్వారముదగ్గర నిలిపి, తాను సాత్యకి అర్జునుని వద్దకు వెళ్లకుండా ఆపడానికి వెళ్లాడు. ద్రోణుడు సాత్యకి నుదుటి మీద మూడు అతి క్రూరమైన బాణములతో కొట్టాడు. దానికి ప్రతిగా సాత్యకి కూడా ద్రోణుడిమీద బాణప్రయోగం చేసాడు. ఇరువురి మధ్య పోరు ఘోరమయింది.

ద్రోణాచార్యుడు సాత్యకి మీద శక్తి అస్త్రము ప్రయోగించాడు. కాని ఆ శక్తి విధివశమున గురి తప్పి సాత్యకి రథమును తాకింది. సాత్యకి మరొక బాణంతో ద్రోణుని బుజం మీద కొట్టాడు. ద్రోణుడు సాత్యకి విల్లు

త్రుంచాడు. రధ సారధిని మూర్ఛపోయేట్టు కొట్టాడు. సాత్యకి తానే సారధి అయి రధము తోలుకుంటూ యుద్ధము చేస్తున్నాడు.

సాత్యకి ద్రోణాచార్యుని రధ సారధిని చంపాడు. సారధి లేని ద్రోణుని రధమును గుర్రములు ఎటో లాక్కుని వెళ్లాయి. ఈ ప్రకారం ద్రోణుని రధము అక్కడక్కడ తిరిగి వ్యూహముఖమునకు చేరింది.

ద్రోణుని అడ్డు తొలగగానే తన రధమును అర్జునుని వద్దకు పోనిమ్మన్నాడు సాత్యకి. సాత్యకి రధం శర వేగంతో అర్జునుడు ఉన్న వైపుకు దూసుకుపోతూ ఉంది. ఇంతలో సాత్యకి ని సుదర్శనుడు అనే రాజు ఎదుర్కొన్నాడు. సాత్యకి మీద బాణ వర్షము కురిపించాడు. సాత్యకి తన మీదకు వచ్చు బాణములను తునాతునకలు చేసాడు. సుదర్శనుని రధమునకు కట్టిన హయములను చంపాడు.సారధిని చంపాడు. ఆఖరున సుదర్శనుడి తలనరికాడు.

సాత్యకి తన రధ సారధితో "నేను మహా సముద్రము తో సమానమైన ద్రోణుని నే దాటి వచ్చాను. ఈ పిల్ల కాలువలు ఒక లెక్కా!" అని అన్నాడు. ఈ మాటలకు సాత్యకి రధ సారధి "ఆ విషయం నాకు తెలియదా! ఇప్పుడు ఎవరితో యుద్ధం చెయ్యాలి. ఎవరి మీదికి రధం తోలాలి?" అని అడిగాడు.

"సారధీ! ఇక్కడ ఎక్కువగా ఏనుగులు, హయములు, సైనికులు చచ్చి పడి ఉన్నారు. వీరిని అర్జునుడు చంపి ఉండవచ్చును. అదుగో

గాండీవము యొక్క ధనుష్టంకారము వినిపించు చున్నది. ఈ మార్గంలో రథము పోనిమ్ము." అని అన్నాడు.

ఇంతలో కాంభోజ రాజ సైన్యములు సాత్యకిని చుట్టుముట్టాయి. సాత్యకి వారిని ఎదుర్కొన్నాడు. తన బాణ సమూహము తో వారి నందరిని యమ సదనమునకుపంపాడు. ఆ ప్రాంత మంతా పీనుగు పెంటలతో నిండిపోయింది. వారి మీదుగా రథము నడుపుకుంటూ సాత్యకి అర్జునుడు ఉన్న ప్రాంతమునకు పోతున్నాడు. ఇంతలో వెనుక నుండి దుర్యోధనుడు, దుశ్శాసనుడు, చిత్ర సేనుడు, వివింశతి, శకుని, దుస్సహుడు, దుర్ధర్షణుడు, మొదలగు వారు తన సేనలతో సాత్యకిని తరుముకొని వస్తున్నారు.

వారిని చూచాడు సాత్యకి. "సారధీ! రథము వెనుకకు తిప్పు. వీరి సంగతి చూచి తరువాత అర్జునుని వద్దకు పోదాము." అని అన్నాడు. సారధి రథమును వెనుకకు తిప్పి కురు వీరులకు ఎదురుగా నిలిపాడు. అప్పుడు కురుసేనలు సాత్యకిని చుట్టుముట్టాయి. సాత్యకి భయపడకుండా నాలుగు వందల ఏనుగులను, మూడు వందల హయములను ఒకేసారి చంపాడు. కౌరవ సైనికులలో సాత్యకి బాణం తగలని వాడు లేడంటే అతిశయోక్తి కాదు.

కాని సుయోధనుడు మొదలగు కౌరవ వీరులు సాత్యకి మీద శరవర్షము ధారాపాతంగాకురిపించారు. సుయోధనుడు అతని

సేనానాయకులు సాత్యకి మీద ,శరవర్షము కురిపించారు. సాత్యకి వారి నందరినీ ఎదుర్కొని వారి కేతనములను, రథములను ముక్కలు చేసాడు. హయములను, సారథులను చంపాడు. ఇంతలో శకుని సుయోధనునకు సాయంగా వచ్చాడు. సుయోధనుడు శకుని కలిసి మరలా సాత్యకిని ఎదుర్కొన్నారు.

సాత్యకి విజృభించి శకుని పట్టుకున్న విల్లును విరిచాడు. సుయోధనుని సారథిని చంపాడు. శకుని రథమునకు కట్టిన గుఱ్ఱములు శకుని రథమును ఎటో ఈడ్చుకొని వెళ్లాయి. సుయోధనుడు అతని తమ్ములు తప్పుకోగా, సాత్యకి నిరాటంకంగా ముందుకుసాగాడు.

దుశ్శాసనుడు కొండజాతివారిని సాత్యకి మీదికి పురికొల్పాడు. వారందరూ సాత్యకిని అడ్డుకున్నారు. రాళ్లతోయుద్ధం చేస్తున్నారు. సాత్యకి తన బాణములతో ఆ రాళ్లతో పొడి పొడి చేస్తున్నాడు. ఆ కొండజాతి వాళ్లు సాత్యకితోయుద్ధం చేయలేక పారిపోయారు. దుశ్శాసనుడు ద్రోణుడి దగ్గరకు పరుగెత్తాడు.

ద్రోణుడు దుశ్శాసనుని చూచి "అదేమి యువరాజా! అదేమిటి అలా పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చావు. సుయోధనుడు క్షేమమే కదా! అర్జునుడు సైంధవుని ఏమన్నా చేసాడా! మరి నీవెందుకుసైన్యముతో సహా అలా పారిపోతున్నావు? అయినా దుశ్శాసనా! నాడు అధికార గర్వంతో

విర్రవీగి పాండవులను అష్టకష్టాలు పెట్టిన దానికి ఫలితం అనుభవించాలి కదా! నాడు నిండు సభలో ద్రౌపదిని జుట్టుపట్టుకొని ఈడ్చి అవమానించడం అప్పుడే మరిచిపోయావా! ఆరోజు పాండవులను అవమానిస్తూ పల్కిన పలుకులు కూడా మరచావా! మరి ఆనాటి అధికారము, గర్వం, ఈనాడు ఏమయ్యాయి? భీరువులా పరుగెడుతున్నావు. అవునులే నీకు ప్రాణముల మీద తీపి ఎక్కువ కదా!

దుశ్శాసనా! ఇప్పటికన్నా నీకు బతుకుమీద ఆశ ఉంటే... నాలుగు కాలాలపాటు బతకాలని ఉంటే .....నీ అన్న సుయోధనుని పాండవులతో సంధికి ఒప్పించు. అందరి ప్రాణాలు కాపాడు. అయినా నీ అన్న ఒట్టి వెర్రివాడు దుశ్శాసనా! తాతగారు భీష్ములవారి మాటవినకుండా చెడ్డాడు. ఒకరొకరిగా తన తమ్ములను చంపుకుంటున్నాడు. నీ వంతు కూడా వస్తుందిలే! అటు చూడు. సాత్యకి నీ పక్షాన యుద్ధం చెయ్యడానికి వచ్చినరాజులను ఎలా తరుము తున్నాడో. వెళ్లు. వారికి సాయంగా నిలబడు. అంతే గాని, ఇలా పారిపోయి రావచ్చునా!" అని అన్నాడు ద్రోణుడు.

ద్రోణుడి మాటలతో పౌరుషం తెచ్చుకున్న దుశ్శాసనుడు మరలా సాత్యకి మీదికి యుద్ధమునకు బయలుదేరాడు. ద్రోణుడు పాండవ వీరులతో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. పాండవ వీరుడు వీరకేతుడు ద్రోణుని ఎదుర్కొని మరుక్షణం ద్రోణుడి బాణాలకు బలి అయ్యాడు.

వీరకేతుని మరణం చూచిన చిత్రకేతుడు, సుధన్వుడు, చిత్రవర్మ, చిత్రరథుడు మొదలగు వారు ఒక్కుమ్మడిగా ద్రోణుని రథమును చుట్టు ముట్టారు. ద్రోణుడు కోపించి వారి నందరినీ ఒక్కొక్క బాణంతో చంపాడు. వారి తలలు భూమి మీద దొర్లుతున్నాయి. ఇది చూచి ధృ ష్టద్యుమ్నుడు బాధపడ్డాడు. మహా కోపంతో ద్రోణుని ఎదుర్కొన్నాడు. అతని రథమును తన బాణములతో కప్పివేసాడు. ద్రోణుడి వక్షస్థలం మీద కొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు ద్రోణుడు మూర్ఛపోయాడు. ధృష్టద్యుమ్యుడు కత్తి డాలు తీసుకొని తన రథము దిగి ద్రోణుని తల నరకడానికి అతని రథం ఎక్కాడు.

ఆ సమయానికి ద్రోణుడు మూర్ఛనుండి తేరుకున్నాడు. చేతికి అందిన ఆయుధం తీసుకున్నాడు. ధృష్టద్యుమ్యుడిని ఒళ్లంతా పొడిచాడు. ఆ బాధకు తట్టుకోలేక ధృష్టద్యుమ్నుడు మరలా తన రథముమీదికి దుమికాడు. తన విల్లు తీసుకొని ద్రోణుని మీద శరవర్షము కురిపించాడు. ద్రోణుడు కోపంతో ధృష్ట ద్యుమ్నుని రథసారథిని చంపాడు. అతని విల్లు విరిచాడు. హయములను కొట్టాడు. ఆ బాధకు తట్టుకోలేక ధృ ష్టద్యుమ్యుని రథమునకు కట్టిన గుర్రములు అతని రథమును పక్కకు లాగుకొని వెళ్లాయి.

ద్రోణుని పరాక్రమాన్ని చవి చూచిన పాండవ వీరులు అతని ఎదుట పడటాకిని జంకుతూ పక్కలకు తొలగి పోతున్నారు. తాను అన్న

మాటలకు రోషం వచ్చిన దుశ్శాసనుడు సాత్యకి మీదికి పోరుకు వెళ్లడం చూచిన ద్రోణుడు, అతనికి సాయంగా త్రిగర్త సైనికులను మూడు వేల మందిని పంపాడు. సాత్యకి వారినందరినీ చూచి ఒకే దెబ్బకు 500 మందిని యమసదనానికి పంపాడు. మిగిలిన వారిని కూడా అడ్డంగా నరుకుతున్నాడు. సాత్యకి దెబ్బకు తట్టుకోలేక త్రిగర్తసైన్యము ద్రోణుని వంకకు పారిపోయాయి.

ఎదురుగా ఉన్న దుశ్శాసనుడిని చూచాడు సాత్యకి. ముందు అతని విల్లు త్రుంచాడు. దుశ్శాసనుడు వేరొక విల్లు తీసుకొని సాత్యకి మీద శక్తి బాణమును ప్రయోగించాడు. సాత్యకి ఆ శక్తిని ముక్కలు చేసాడు. సాత్యకి మరలా దుశ్శాసనుడి విల్లు విరిచి అతని సారథిని చంపాడు. కేతనమును పడగొట్టాడు. దుశ్శాసనుడిని మూర్ఛ పోయేట్టు కొట్టాడు.

ఆ సమయంలో దుశ్శాసనుని సాత్యకి చంప వచ్చును.... కాని చంపలేదు. అతనిని చంపడానికి భీముడు చేసిన ప్రతిజ్ఞ గుర్తుకు వచ్చి దుశ్శాసనుని ప్రాణాలతో వదిలిపెట్టాడు.

సాత్యకి దుశ్శాసనుని వదిలిపెట్టి అర్జునుడు ఉన్న వైపుకు దూసుకు పోతున్నాడు. సాత్యకికి సాయంగా వెళ్లడానికి ధర్మరాజు, భీముడు, నకుల సహదేవులు, ధృష్టద్యుమ్నుని ముందు పెట్టుకొని కౌరవ సేనలను తరుము తున్నారు. అర్జునుడు కౌరవ సేనా మధ్యలో చేరి

కౌరవ సేనలను తునుమాడు తున్నాడు. సాత్యకి అర్జునుని వైపుకు దూసుకు పోతూ అడ్డుగా వచ్చిన కౌరవ సేనలను హతమారుస్తున్నాడు.

ద్రోణుడు పాండు కుమారులను, వారి సైన్యమును శకట వ్యూహము లోనికి పోనీకుండా అడ్డుపడుతున్నాడు. ఈ ప్రకారంగా సాత్యకి, అర్జునుడు, ద్రోణుడు వీరి చేతులలో ఇరుపక్షముల సైనికులు మరణిస్తున్నారు. మారణహోమం జరుగుతూ ఉంది. అక్కడ ఏమి జరుగుతుందో చూడ్డానికి వచ్చాడు సుయోధనుడు. పాండవులను చూచాడు. భీముని మీద పది బాణములు, నకుల సహదేవులు, ద్రుపదుడు, విరాటరాజు, ఉప పాండవుల మీద మూడేసి బాణములను, కేకయ రాజులు ఐదుగురి మీద రెండేసి బాణములను, శిఖండి మీద మూడు బాణములను, ధృష్టద్యుమ్నుని మీద 20 బాణములను, ధర్మజుని మీద ఐదు బాణములను, ప్రయోగించాడు. ,

దర్మరాజు దుర్యోధనుని విల్లు విరిచాడు. మిగిలిన పాండవులు అతనిని చుట్టుముట్టారు. సుయోధనుడు మరలా సైంధవుని వద్దకు వెళ్లాడు. ద్రోణునికి కేకయ రాజులకు యుద్ధం జరుగుతూ ఉంది. ద్రోణుడు వేసిన బాణములను కేకయరాజులు తిప్పికొడుతున్నారు. ద్రోణుడు 60 బాణము లతో బృహక్షత్రుని కొట్టాడు. బృహక్షత్రుడు కోపించి ద్రోణుని సారధిని కొట్టాడు. ఇంతలో శిశుపాలుని కొడుకు ధృ ష్టకేతు ద్రోణుని మీదికి లంఘించాడు. ద్రోణుడు అతని విల్లు విరిచాడు.

ధృష్టకేతు తన గదతో ద్రోణుని కొట్టాడు. ఆ గదను తుత్తునియలు చేసాడు ద్రోణుడు. మరొక బాణంతో ద్రోణుడు ధృష్టకేతు గుండెలకు గురి పెట్టి కొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు ధృష్టకేతు యమలోకం చేరుకున్నాడు.

ధృష్టకేతు కొడుకు తండ్రి మరణము చూచి కోపించి ద్రోణాచార్యుని ఎదుర్కొన్నాడు. ఒకే ఒక్క బాణంతో ద్రోణుడు ధృష్టకేతు కుమారుని తుదముట్టించాడు. వెంటనే జరాసంధుని కుమారుడు ద్రోణుని ఎదు ర్కొన్నాడు. ద్రోణుడు వీడి పటాటోపము చూచి వాడిని, వాడి సైన్యము ఎదుటనే చంపాడు.

ఇది చూచి భీముడు "ధృష్టద్యుమ్నా! ఈ బ్రాహ్మణుడు మన సేనలను అవిశ్రాంతంగా చంపుతున్నాడు." అని అరుస్తూ ద్రోణుని ఎదుర్కొన్నాడు. ఇంతలో క్షత్రవర్మ ద్రోణుని విల్లు విరిచాడు. ద్రోణుడు మరొక విల్లు అందు కున్నాడు. అగ్ని శిఖలు విరజిమ్మే బాణములతో క్షత్రవర్మను చంపాడు. చేకితానుడు ఆచార్యుని ఎదుర్కొన్నాడు. ద్రోణుని రధము విరిచాడు. అతని సారధిని కొట్టాడు. ద్రోణుని శరీరం అంతా బాణములు నాటాడు.

ద్రోణునికి కోపం వచ్చింది. చేకితానుడి భుజం నరికాడు. అతని సూతుని చంపాడు. హయములను చంపాడు. ద్రోణుని పరాక్రమం తట్టుకోలేక చేకితానుడు యుద్ధం నుండి తొలగిపోయాడు. ఇది చూచిన

ద్రుపదుడు తన సేనలతో ద్రోణుని ఎదుర్కొన్నాడు. ఇరువురికి పోరు ఘోరమయింది.

ధర్మరాజు తనలో తాను ఇలా అనుకుంటున్నాడు. “అర్జునునికి సాయంగా సాత్యకిని పంపాను. అతని జాడతెలియలేదు. అర్జునుడి జాడ కూడా తెలియడం లేదు.” అని అనుకుంటూ భీముని పిలిచాడు.

“భీమసేనా! నీ తమ్ముడు అర్జునుని జాడ తెలియడం లేదు. అతనికి సాయంగా వెళ్లిన సాత్యకి ఏమయ్యాడో కూడా తెలియడం లేదు. నాకు ఆందోళనగా ఉంది.” అని అన్నాడు.

“అన్నయ్యా! నేను ఏంచెయ్యాలో చెప్పు. సత్వరం ఆచరిస్తాను.” అని అన్నాడు.

“భీమసేనా! నాకు పాంచజన్యం శబ్దం మాత్రం వినవచ్చింది. అర్జునుని దేవదత్త శంఖధ్వని వినరాలేదు. అందుకని సాత్యకిని పంపాను. కాని అతని జాడ కూడా తెలియడం లేదు. నీవు వెళ్లి అర్జునుడి క్షేమం కనుక్కొని రా!” అని అన్నాడు.

“అదేమిటి అన్నయ్యా! అర్జునుని పరాక్రమము గురించి నీకు తెలియదా. అతని గురించి దిగులుపడవచ్చునా! అయిననూ నీ ఆజ్ఞ శిరసావ హించి నేను వెంటనే వెళుతున్నాను. నన్ను ఆశీర్వదించు.” అని అన్నగారి ఆశీర్వాదములు తీసుకొని దృష్టద్యుమ్నుని చూచి “ధృ

ష్టద్యుమ్నా! నీకు ద్రోణుని ప్రతిజ్ఞ గురించి తెలియును కదా! అన్నగారు జాగ్రత్త! నేను అర్జునునికి సాయంగా వెళుతున్నాను.” అని చెప్పాడు.

“భీమసేనా! ఈ దృష్టద్యుమ్నుని మేని లో ప్రాణములు ఉన్నంతవరకూ ధర్మజుని మీద ఈగ వాలనీయను. నీవు నిశ్చింతగా వెళ్లిరమ్ము.” అని అన్నాడు.

ఇంతలో పాంచజన్యం ఘోష వినిపించింది. ధర్మరాజు కంగారుగా ఉన్నాడు. “భీమసేనా! విన్నావుగా కృష్ణుడు పాంచజన్యం పూరిస్తున్నాడు. కాని అర్జునుని దేవదత్తశంఖ ఘోష వినిపించుటలేదు. అర్జునుడు ఆపదలో ఉన్నాడని ఇది సూచన. నీవు తొందరగా అర్జునునికి సాయంగా వెళ్లు.” అని భీమసేనుని తొందరపెట్టాడు. వెంటనే భీముడు పాంజజన్య శంఖ శబ్దము వచ్చిన దిశగా తన రథముమీద బయలుదేరాడు.

ఇంతలో నీ కుమారులు దుశ్శలుడు, చిత్రసేనుడు, కుండభేది, వివింశతి, దుర్ముఖుడు, దుస్సహుడు, వికర్ణుడు, శలుడు, విందుడు, అనువిందుడు, సుముఖుడు, దీర్ఘబాహుడు, సుదర్శనుడు, బృందారకుడు, సుహస్తుడు, సుషేణుడు, దీర్ఘలోచనుడు, అభయుడు, రౌద్రకర్ముడు, సుశర్మ, దుర్విమోచనుడు మొదలగువారు మార్గ మధ్యంలో భీమసేనుని ఎదుర్కొన్నారు. భీమసేనుడు వారిని నిలువరిస్తూ అర్జునుని వైపు పోతున్నాడు. బృందారకుడిని చంపాడు. అభయుని, రౌద్రకర్ముని, దుర్విమోచనుని చంపాడు. కాని కురు కుమారులు

భయపడకుండా భీమసేనుని చుట్టుముట్టారు. భీముడు కోపించి విందానువిందులను, సుశర్మను చంపాడు. సుద ర్శనుని భూమిమీద పడేట్టు కొట్టాడు. ఆదెబ్బకు కౌరవ సేన పారి పోయారు. భీముడు సింహనాదం చేస్తూ అర్జునుని వెతుకుతూ వెళు తున్నాడు.

కాని ద్రోణుడు భీముని అర్జునునికి సాయంగా పోకుండా నిలువరించాడు. భీముని మీద బాణవర్షము కురిపించాడు. భీమసేనుని చూచి ద్రోణుడు "ఓ భీమసేనా! ఇక్కడ నేను ఉన్నాను. నన్నుగెలిచి గాని నీవు లోపలకు పోవడానికి వీలు లేదు. నీ తమ్ముడు అర్జునుడు కూడా నా అనుమతి తోనే లోపలకు ప్రవేశించాడు." అని నర్మగర్భంగా అన్నాడు. కాని భీమునికి అది అర్థం కాలేదు. కోపంతో ఊగిపోయాడు.

"ద్రోణాచార్యా! నా తమ్ముడు ఎప్పుడూ అలాంటి పని చెయ్యడు. ఒక రధికుని సాయంతో తాను వ్యూహంలో చొరపడతాడా! అది అసంభవము. అది అటుండనిమ్ము. ఏవేవో తియ్యటి మాటలు చెప్పి పక్కనుండి తప్పుకొని పోవడానికి నేను పార్థుడిని కాను. నేను భీమసేనుడను. నా తండ్రిగా, గురువుగారు గా మిమ్మల్ని గౌరవిస్తాను. కాని మీరు నా శత్రువులపక్షాన ఉన్నారు. వారికి విజయం కట్టబెడుతుంటే నేను చూస్తూ ఊరుకోను." అంటూ తన గదను ద్రోణుడి పైకి విసిరాడు.

అది ఆకాశంలోకి ఎగిరింది. గిరా గిరా తిరుగుతూ ద్రోణుడి రథము మీద పడింది. రథము నుగ్గు నుగ్గు అయింది. హయములు చనిపోయాయి. సారథి చనిపోయాడు. ఇదిచూచి నీ కుమారులు భీమసేనుని ఎదుర్కొన్నారు కాని ఎక్కువ సేపు నిలువలేక పారిపోయారు.

అప్పుడు ద్రోణుడు మరొక రథం ఎక్కాడు. మరొక విల్లు అందుకొని భీమసేనుని మీద శరవర్షము కురిపించాడు. భీమసేనుడు తన రథము దిగాడు. ద్రోణుడు కురిపిస్తున్న బాణవర్షములో నుండి నడిచి వెళుతున్నాడు. వర్షములో ఎద్దు నడిచివెడుతున్నట్టుగా వెళుతున్నాడు. ద్రోణుని రథము దగ్గరకు వెళ్లాడు. రథమును పట్టుకొని పైకి ఎత్తాడు. అవతలకు విసిరివేసాడు. మరలా ద్రోణుని రథము నుగ్గు నుగ్గు అయింది. ద్రోణుడు వేరొక రథము ఎక్కాడు. వీడితో ఎందుకని పక్కకు తొలిగాడు.

భీముని రథసారథి విశోకుడు భీముని రథమును తెచ్చిఅక్కడ నిలిపాడు. భీముడు ఆ రథము ఎక్కి అర్జునుడు ఉన్న దిక్కుగా సాగి పోయాడు. ద్రోణుని జయించి ముందుకు దూకుతున్న భీమసేనుని చూచి భోజ, కాంభోజ,యవన సేనలు భయంతో పక్కకు తొలిగాయి. కౌరవ సేనలలో భీముని ఎదుర్కొనే వాడే లేక పోయాడు. మధ్యలో కౌరవ సేనలతో యుద్ధం చేస్తున్న సాత్యకిని చూచి అక్కడి నుండి దాటి అర్జునుడు ఉన్న చోటికి చేరుకున్నాడు. కృష్ణార్జునులను చూచి

సింహనాదం చేసాడు. భీముని చూచి కృష్ణార్జునులు కూడా సింహనాదాలు చేసారు.ఈ కల కలంవిన్న ధర్మజుడు అర్జునుడు క్షేమంగా ఉన్నాడని తలచి ఆనంద పరవశుడయ్యాడు."

అని సంజయుడు చెప్పగా విని ధృతరాష్ట్రుడు "అదేమిటిసంజయా! మన సైన్యములో భీమసేనుని ఎదుర్కొనే మగాడు వీరుడు లేడా! అవునులే భీమసేనుడు నా కుమారులను చంపడానికే పుట్టాడు. వాడికి ఎదురే ముంటుంది." అని మనసులో అనుకున్నాడు. సంజయుడు చెప్పసాగాడు.

"ఆ సమయములో కర్ణుడు భీమసేనుని ఎదుర్కొన్నాడు. 20 బాణములు భీముని మీద ప్రయోగించాడు. భీమసేనుడు ఆ బాణములను తుంచి, మరలా కర్ణుని మీద 63 నిశిత శరములను ప్రయోగించాడు. మరొక బాణముతో కర్ణుని కేతనమును తుంచాడు. కర్ణుని విల్లు విరగ్గొట్టాడు. కర్ణుడు మరొక విల్లుతీసుకొని భీముని మీద శర సంధానము చేసాడు. భీముడు మరలా ఆ విల్లును కూడా విరిచిన కర్ణుని సారధిని, రథమునకు కట్టిన హయములను చంపాడు. కర్ణుడు వృషసేనుడి రథము ఎక్కి పారిపోయాడు.

ఇది చూచి కౌరవ సేనలలో కలకలము రేగింది. ఆ కలకలము విన్న సుయోధనుడు హుటాహుటిన ద్రోణుని వద్దకు వెళ్లాడు. "ఆచార్యా! అటు చూడండి ఆచార్యా! అర్జునుడు,సాత్యకి, భీమసేనుడు సైంధవుడు

ఉన్న చోటికి చేరుకున్నారు. అర్జునుడు చొరబడితే చొరబడ్డాడు. కాని సాత్యకిని, భీమసేనుడిని ఎందుకు వదిలిపెట్టారు. ఇది మీకు భావ్యమా! ఆఖరుకు సాత్యకిని కూడా మీరు ఆపలేకపోయారా! మీరు ఈమాదిరిగా అందరి ముందు తలవంచడం మా దౌర్భాగ్యము కాక మరేమున్నది.”అని నిష్ఠూరంగా మాట్లాడాడు.

ఆ మాటలకు ద్రోణుడు ఇలా అన్నాడు. “సుయోధనా! ఇక్కడ ఎవరు ఎలా వెళ్లారు అని కాదు మనము చూడవలసినది. సైంధవుడు క్షేమంగా ఉన్నాడా లేదా అని. సైంధవుని క్షేమము మన తక్షణ కర్తవ్యము. ఈ దినం నీకూ అర్జునునికీ జరుగుతున్న యుద్ధం ఒక జూదం లాంటిది. ఇందులో సైంధవుడు ఒక పందెం. ఈ జూదం శకుని తెలివి తేటలతో గెలిచేది కాదు. రణకౌశలంతో గెలువ వలసినది. కాబట్టి నీవు ధైర్యంగా ఉండు. కర్ణుడు, అశ్వత్థామ మొదలగు వీరులతో నీవు సైంధవుని కాపాడు. నేను ఇక్కడ నిల్చి అర్జునుడు, సాత్యకి, భీమసేనులకు సాయం అందకుండా నిరోధిస్తాను. నేను నీతో వస్తే ఇక్కడ ద్వారములు తెరిచినట్టు పాండవ సైన్యము ఒక్కసారిగా ముందుకు చొరపడుతుంది. అప్పుడు మనము సైంధవుని కాపాడటం కష్టం అవుతుంది. కాబట్టి నేను నీతో రాలేను. నీవు వెళ్లు.” అని అన్నాడు ద్రోణుడు.

ద్రోణుని మాటలుమన్నించి సుయోధనుడు సైంధవుని వద్దకు వెళ్లాడు. ఆ సమయంలో కృతవర్మ సాత్యకితో యుద్ధం చేస్తున్నాడు.

సాత్యకి కృతవర్మను జయించి అర్జునుని వద్దకు వెళ్లగలిగాడు. అది చూచి సుయోధనుడు వారి ముగ్గురినీ ప్రతిఘటించాడు. సాత్యకి పక్కన ఉన్న ఉత్తమౌజుడు సుయోధనుని విల్లు విరిచాడు. నిశితమైన బాణములతో సుయోధనుని గుండెలకు గురి చూచి కొట్టాడు. సుయోధనుడు మరొక విల్లు అందుకొని ఉత్తమౌజుని సారథిని చంపాడు. గుర్రములను చంపాడు.

ఉత్తమౌజుడు సాత్యకి రథం ఎక్కాడు. మరొక విల్లు తీసుకొని సుయోధనుని రథము విరగ్గొట్టాడు. సుయోధనుని విల్లు విరిచాడు. సుయోధనుడు తన రథము నుండి కిందికి దూకి, గద తీసుకొని సాత్యకి రథమును విరగ్గొట్టాడు. సాత్యకి, ఉత్తమౌజులు తమ రథము నుండి కిందికి దూకారు. సుయోధనుడు శల్యుని రథము ఎక్కాడు. సాత్యకి, ఉత్తమౌజుడు తమ తమ గదాయుధములతో సుయోధనుని, శల్యుని చావగొట్టి, వారిని రథమునుండి కిందికి తోసి, ఆ రథము ఎక్కి అర్జునుని చేరుకున్నారు."

అని పలికిన సంజయుని మాటలు విని ధృతరాష్ట్రుడు, "అదేమిటి సంజయా! మన వాళ్లందరూ కర్ణుడు పాండవులను గెలిచి మనలను కాపాడతారని అనుకుంటే ఇదేమిటి ఇలా అయింది. కర్ణుడు ఎక్కడకు పోయాడు. ఏం చేస్తున్నాడు వివరంగా చెప్పు" అని అడిగాడు. సంజయుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

“ వృష సేనుని రధము ఎక్కి పారిపోయిన కర్ణుడు, మరలా భీముని వద్దకు వచ్చి “భీమసేనా!” అని ఎలుగెత్తి పిలిచాడు. ఆ పిలుపు విని భీమసేనునికి కోపం వచ్చింది. కర్ణుని మీద శరవర్షము కురిపించాడు. కర్ణుడు కూడా భీమసేనుడు వేసిన బాణములను తుంచి తిరిగి భీమసేనుని అతి క్రూరమైన బాణములతో ముంచెత్తాడు. ఇరువురి మధ్యపోరు ఘోరంగా సాగుతూ ఉంది.

భీమసేనుడు కర్ణుని విల్లు త్రుంచాడు. కర్ణుని రధమునకు కట్టిన హయములను, సారధిని చంపాడు. కర్ణుడు చికాకు పడి పక్కకు పోయి వేరొక రధము ఎక్కాడు.” అని చెప్పిన సంజయుని చూచి “ఛా! మా సుయోధనుడు ఎంతగానో నమ్మిన కర్ణుడు ఈ విధంగా చెయ్యడం చూచి బుద్ధి హీనుడైన మా సుయోధనుడు ఏమనుకున్నాడో ఏమో! అదిసరే అన్ని డంబములు పలికిన కర్ణుడు తరువాత ఏమి చేసాడో చెప్పు.” అని అడిగాడు ధృతరాష్ట్రుడు. సంజయుడు చెప్పసాగాడు.

“అవమానంతో రగిలిపోతున్న కర్ణుడు తిరిగి భీమసేనుని ఎదుర్కొన్నాడు. ఆ ఇరువురి మధ్య పోరు ఘోరంగా సాగుతూ ఉంది. భీమసేనుని చేతిలో కర్ణుని సైన్యం మొత్తం హతమై పోయింది.” అని చెప్పాడు సంజయుడు.

అది విన్న ధృతరాష్ట్రుడు “సంజయా! కర్ణుడు అర్జునుని జయిస్తాడనే గుడ్డి నమ్మకంతో అహంకారంతో మదమెక్కి

సుయోధనుడు పాండవులతోయుద్ధానికి దిగాడు. కాని ఈ కర్ణుడు కనీసం భీమసేనుని కూడా జయించలేకపోయాడు. వీడు అర్జునుని, తక్కిన పాండవులను ఎలాగెలువ గలడు? ఆ నాడు శ్రీకృష్ణుడు సంధి చేయడానికి ప్రయత్నించినా తృణీక రించాడు. ఫలితం అనుభవిస్తున్నాడు. సరేలే. అయినదేదో అయింది. తరువాత ఏంజరిగిందో చెప్పు." అని అడిగాడు. సంజయుడు ఇలా చెప్పసాగాడు:

"తన సేన మొత్తం నాశనం కావడం చూచిన కర్ణుడు కోపంతో ఊగి పోయాడు. భీముని మీద 30 నిశిత శరములు ప్రయోగించాడు. మరలా భీముడు కర్ణుని రథసారధిని చంపి అతని రథమునకు కట్టిన హయములను చంపాడు. కర్ణుడు తన రథమును తానే తోలుకుంటూయుద్ధం చేస్తున్నాడు. భీముని మీద శక్తి అనే ఆయుధాన్ని ప్రయోగించాడు. భీముడు ఆ శక్తిని తునాతునకలు చేసాడు. కర్ణుని శరీరాన్ని 9 వాడి బాణములతో కొట్టాడు. కర్ణుడు మరొక విల్లు తీసుకొని భీముని మీద అవిశ్రాంతంగా శరవర్షము కురిపించాడు. ఇరువురూ సింహనాదములు చేస్తూ ఒకరితో ఒకరు పోరుతున్నారు. భీముడు కర్ణుని విల్లు విరిచి, అతని హయములను చంపాడు. కర్ణుని ఒంటినిండా బాణములు నాటాడు.

ఇదిచూచి సుయోధనుడు కర్ణునికి సాయంగా దుర్జయుని పంపాడు. దుర్జయుడు అత్యంత సాహసంతో భీమసేనుని ఎదుర్కొన్నాడు. దుర్జయుడు భీమసేనుని రథమునకు కట్టిన హయములను, రథసారథిని గాయపరిచాడు. భీముడు కోపంతో ఊగి పోయాడు. కర్ణుడు చూస్తూ ఉండగా భీమసేనుడు ఒకే ఒక బాణంతో దుర్జయుని తల నరికాడు.

కర్ణుడు మరలా భీముని ఎదుర్కొన్నాడు. భీముని వక్షస్థలం మీద ఒక వాడియైన బాణము నాటాడు. భీముడు తన గద తీసుకొని కర్ణుని రథము విరగ గొట్టాడు. సారథిని చంపాడు. కేతనము విరిచాడు. రథము విరిగిననూ కర్ణుడు వెనుదిరగలేదు.

ఇంతలో సుయోధనుడు తన తమ్ముడైన దుర్ముఖుని కర్ణునికి సాయంగా పంపాడు. దుర్ముఖుడు భీముని తనపరాక్రమంతో ఎదుర్కొన్నాడు. ఒక పక్క కర్ణునితోయుద్ధం చేస్తూనే, తొమ్మిది నిశిత శరములతో భీముడు దుర్ముఖుని చంపాడు. దుర్ముఖుని చావు కళ్లారా చూచిన కర్ణుడు దుఃఖంతో కుమిలి పోయాడు. మరలా భీమసేనుని ఎదుర్కొన్నాడు. కర్ణునికి భీమునికి పోరు ఘోరమయింది. భీముడు అత్యంత క్రూరమైన బాణములను కర్ణుని గుండెలకు గురిపెట్టి కొట్టాడు. భీముని దెబ్బకు తట్టుకొనలేక కర్ణుడు తన రథము పక్కకు మరలించాడు.” అని చెప్పాడు సంజయుడు.

ఆ మాటలు విన్న ధృతరాష్ట్రుడు సంజయునితో ఇలా అన్నాడు. "సంజయా! విధి వైచిత్ర్యము కాకపోతే భీముని చేతిలో కర్ణుడు పరాజితుడు కావడం ఏమిటి? ఈ కర్ణుడిని నమ్ముకునే కదా నా కుమారుడు సుయోధనుడు పాండవులతో వైరం పెంచుకున్నాడు. ఈ యుద్ధానికి దిగాడు. కర్ణుడు పాండవులను యుద్ధంలో జయిస్తాడు అని పొగుడుతుంటాడు. ఈ విషయం వింటే సుయోధనుడు ఎంత బాధపడతాడో కదా!

అయినా సంజయా! భీమసేనుడు ఆ దేవతలకు, రాక్షసులకు, నాగులకే భయపడలేదు. ఈ మనుషులు ఒక లెక్కా! భీమసేనుడు జరాసంధుని చంపాడు అని తెలిసికూడా పసివారు దుర్జయుడు, దుర్ముఖుడు అతని మీదికి యుద్ధానికి ఎందుకు వెళ్లారు! సంజయా! ఒక్క భీముడేమి? సాత్యకి తక్కువ వాడా! దుర్యోధనుడు సాత్యకిని ఎదుర్కొనగలడా? మనవాళ్లకు ఓటమి తప్పదు అనిపిస్తూ ఉంది." అని బాధపడ్డాడు ధృతరాష్ట్రుడు.

ఆ మాటలు విన్న సంజయుడు "మహారాజా! కావాలని విషాన్ని తాగి, శరీరం బాధపడుతున్నది అని అనుకుంటే ఎలాగా! నీవు, నీ కుమారుడు ప్రయత్నపూర్వకముగా ఈయుద్ధమును కోరుకున్నారు. అనుభవిస్తున్నారు. దానికి బాధపడటం దేనికి. ఇంక మారు

మాటాడకుంటా యుద్ధ విశేషములను వినండి.” అని చెప్పసాగాడు సంజయుడు.

“కర్ణుడు ఆ ప్రకారం ఓడి పోవడం చూచి నీ కుమారులు దుర్మర్షణుడు, దుర్మదుడు, దుస్సహుడు, విజయుడు, విచిత్రుడు ఒక్కుమ్మడిగా భీముని చుట్టుముట్టారు. వారి అండ చూచుకొని కర్ణుడు కూడా భీముని మీద శరప్రయోగము చేస్తున్నాడు. భీమసేనుడు విజృంభించాడు. నీ కుమారు లందరినీ తన వాడి బాణములతో చంపాడు. వారి రథములను విరగ్గొట్టాడు.

అది చూచిన కర్ణుడు భీముని మీద 75 బాణములను ప్రయోగించాడు. వాటిని మధ్యలోనే తుంచిన భీముడు, కర్ణుని శరీరములో 105 బాణములను గుచ్చాడు. కర్ణుని వింటిని విరిచాడు. కర్ణుడు మరొక విల్లు తీసుకున్నాడు. అంతలో భీముడు కర్ణుని సారథిని చంపాడు. మరలా అతని విల్లు విరిచాడు. రథమునకు కట్టిన హయములను చంపాడు. కర్ణుడు ఒక గదతీసుకొని భీమసేనుని మీదికి విసిరాడు. భీమసేనుడు ఆ గదను ముక్కలు చేసాడు. కర్ణుడు మరొక విల్లు తీసుకున్నాడు, భీమసేనుని కవచమును భేధించాడు. భీమసేనుడు కూడా కర్ణుడు తొడుక్కున్న కవచమును కొట్టాడు.

కర్ణుడు నేల మీద నిలబడియుద్ధం చెయ్యడం చూచిన సుయోధనుడు వెంటనే తన సోదరులైన చిత్రుడు, విచిత్రుడు,

చారుచిత్రుడు, చిత్రధ్వజుడు, చిత్రాయుధుడు, చిత్రకర్ముడు, వీరిని భీమసేనుని మీదికి పంపాడు. భీమసేనుడు వారి రధములను అన్నింటిని విరిచాడు. వారి సారధులను చంపాడు. వాడి బాణములతో నీ ఏడుగురుకొడుకుల తలలు నరికాడు.

ఈ వ్యవధిలో కర్ణుడు మరొక రధము ఎక్కి భీముని మీదికి ఉరికాడు. ఇరువురి మధ్య పోరు ఘోర మయింది. ఒకరికి ఒకరు తీసిపోనట్టు పోరు తున్నారు. ఇంతలో నీ కుమారులైన శత్రుంజయుడు, శత్రుసహుడు, సుదేహుడు, మదనుడు, ద్రుముడు, చిత్రబాహుడు, వికర్ణుడు మొదలగా వారు కర్ణునికి రక్షణగా భీమసేనునితో యుద్ధం చేస్తున్నారు. వారందరూ ఒక్కుమ్మడిగా భీమసేనుని చుట్టుముట్టారు. భీముని మీద బాణవర్షము కురిపించారు. భీముడు పట్టరాని కోపంతో ఒక్కొక్కరిని ఒక్కొక్క బాణంతో యమసదనానికి పంపాడు. విజయోత్సాహంతో సింహనాదంచేసాడు.

భీమసేనుని చేతిలో తన తమ్ములు మరణించడం చూచి సుయోధనుడు ఎంతో బాధ పడ్డాడు" అని సంజయుడుచెప్పాడు. తన కుమారుల మరణము గురించి విన్న ధృతరాష్ట్రుడు దుఃఖంతో "సంజయా! ఆనాడు జూదం జరుగుతున్నప్పుడు విదురుడు అన్నమాటలు అని అక్షరాలా నిజమవు తున్నాయి. ఇప్పుడు విచారించి ప్రయోజనము ఏమిటి? నా కుమారుల దుర్మరణము గురించి వినడం

తప్ప నాకు మిగిలినదేమున్నది. సుయోధనుని కుయుక్తి, దుర్బుద్ధితో ఇదంతా దాపురించినది. ఒకరిని నిందించి ప్రయోజనము లేదు. జరుగనున్నది జరుగక మానదు. తరువాత ఏమి జరిగినదో చెప్పు." అని అన్నాడు ధృతరాష్ట్రుడు. సంజయుడు చెప్పనారంభించాడు.

భీముడి సింహనాదం విన్న కర్ణుడు కోపంతో ఊగిపోయాడు. మరలా భీమసేనుని మీదకు విజృంభించాడు. కౌరవసేనలు భీమసేనుని కమ్ము కున్నాయి. భీమసేనుడు వారందరితో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. వారి రథములను విరగ్గొట్టాడు. వార రథములను కట్టిన కేతనములను, వారి రథసారథులను, రథములకు కట్టిన హయములను చంపుతున్నాడు. కౌరవ సేనలను వరుస పెట్టి నరుకుతున్నాడు. వారి నెత్తురు కాలువలుగా ప్రవహిస్తూ ఉంది. చావగా మిగిలిన కౌరవ సేనలు భీముని ఎదురు పడకుండా పక్కకు తప్పు కుంటున్నాయి. భీమసేనుని ఎదుర్కొనే వారే లేకపోయారు.

భీమసేనుని ఎదురుగా కర్ణుడు ఒక్కడే మిగిలాడు. భీమసేనుడు కర్ణుని గుండెలకు గురి చూచి కొడుతున్నాడు. కర్ణుని నుదుటిమీద వరుసగా బాణములు నాటాడు. దానికి ప్రతిగా కర్ణుడు భీమసేనుని మీద 100 బాణములు ప్రయోగించాడు. దానికి కోపించి భీముడు కర్ణుని విల్లు విరగ్గొట్టాడు.

కర్ణుడు మరొక విల్లుతీసుకొని భీమసేనుని మీద శర పరంపర కురిపించాడు. కర్ణుడు భీముని విల్లు విరిచాడు. భీముని కేతనమును పడగొట్టాడు. భీముని రథసారధిని కొట్టాడు. భీముడు కర్ణుని మీదికి శక్తి బాణము ప్రయోగించాడు. కర్ణుడు దానిని తొమ్మిది శరములతో త్రుంచాడు. భీముడు తన కత్తి, డాలు తీసుకున్నాడు. కర్ణుడు భీముని డాలును విరగ్గొట్టాడు. భీముడు తన కత్తితో కర్ణుని విల్లు విరగ్గొట్టాడు. కర్ణుడు వేరు విల్లు తీసుకొనే లోపల భీముడు కర్ణుని రథంమీదికి లంఘించాడు. కర్ణుడు భయపడ్డాడు. తన రథము వెనకకు పోయి దాక్కున్నాడు.

రథము మీద కర్ణుడు కనపడలేదు. కర్ణుడు ఎక్కడకు పోయాడా అని భీముడు నలుదిక్కులా చూస్తున్నాడు. ఒక వేళ రథము కింద దాక్కున్నా డేమోఅని తేరు కిందికి చూచిన భీముని మీదికి కర్ణుడు బాణములను ప్రయోగించాడు. ఈ బాణముల ధాటికి తట్టుకోలేక పోయాడు భీముడు. అక్కడే పడి ఉన్న సైనికుల శవములగుట్టలను అడ్డం పెట్టుకొని వాటిలోకి దూరిపోయాడు భీముడు.

భీముని దైన్య స్థితిని చూచిన కర్ణుడు అతని వద్దకు పోయి అతని పొట్ట మీద విల్లు పెట్టి విలాసంగా నిలబడి భీమునితో ఇలా అన్నాడు. “ ఓరి భీమసేనా! తిండిపోతా! నీకు యుద్ధం ఎందుకురా! కడుపు నిండా మింగి ఒక పక్క కూర్చోక నీకు యుద్ధం కావాల్సి వచ్చిందా! అంతగా

మిడిసి పడుతున్నావు! అడవులలో మృగాలమాదిరి తిరిగిన మీకు, ఆకులలములు, పచ్చిమాంసం తిన్న మీకు, యుద్ధం ఎందుకురా? అయినా నీ శక్తి తెలుసుకొని, నీకు తగిన వారితో యుద్ధం చెయ్యి కాని నా తో పెట్టుకోకు. అరుగో కృష్ణార్జునులు వారి వద్దకు పోయి తలదాచుకో పో!" అని భీముని నిందించాడు కర్ణుడు.

ఇది చూచాడు అర్జునుడు. భీముని దుఃఖమును నివారించడానికి కర్ణుని తో యుద్ధానికి తలపడ్డాడు. ఇది చూచి కర్ణునికి సాయంగా అశ్వత్థామ వచ్చాడు. అర్జునుడు కర్ణుని మీద వేసిన బాణములు అన్ని అశ్వత్థామ మధ్యలోనే తుంచాడు. అర్జునుని మీద 64 బాణములను ప్రయోగించాడు. ఇది చూచి అర్జునుడు అశ్వత్థామను తరుముకున్నాడు. అశ్వత్థామ ఏనుగుల సేనలోకి దూరిపోయాడు. ఇంతలో భీముని రథసారథి విశోకుడు రథమును సిద్ధంచేసి తెచ్చాడు. భీముడు ఆ రథం ఎక్కి అర్జునుని రథం దగ్గరకు వచ్చాడు. ఈ సమయములోనే సాత్యకి కూడా అర్జునుని వద్దకు వచ్చాడు." అని సంజయుడు ధృతరాష్ట్రుని తో చెప్పాడు.

అది విన్న ధృతరాష్ట్రుడు "సంజయా! బలవంతులతో వైరము ఎన్నటికీ మంచిది కాదు కదా! ఇప్పటి కైనా నా కుమారులు పాండవుల రాజ్యభాగము వారికి ఇచ్చిన మంచిదికదా! కాని నా కుమారుడు పెద్ద మూర్ఖుడు. నా మాట వినడు. ఎందుకంటే వాడికి తెలియదు. ఒకరు

చెపితే వినడు. ఇలాంటి కొడుకు తో ఏమన గలను! అది అటుండనిమ్ము. ఎప్పుడైతే అర్జునుడు ద్రోణుని దాటి శకటవ్యూహములో ప్రవేశించాడో అప్పుడు సైంధవుడు సగం చచ్చాడు. ఇప్పుడు అదే దారిలో సాత్యకి, భీముడు అర్జునుని చేరుకున్నారు. ఇంక సైంధవుని మరణము తథ్యము గదా! సరే ఇప్పుడు ఏమనుకున్నను ఏమున్నది. యుద్ధవిశేషములు వివరింపుము." అని అన్నాడు ధృతరాష్ట్రుడు. సంజయుడు తదుపరి యుద్ధవిశేషములు చెప్పసాగాడు.

"సాత్యకి, భీమసేనుడు అర్జునుని వద్దకు చేరుకున్నప్పుడు అలంబసుడు అనే రాజు వారిని ఎదుర్కొన్నాడు. సాత్యకి, అలంబసుడు ఘోరంగా యుద్ధ చేస్తున్నారు. ఒకరి విల్లు ఒకరు విరిచారు. కవచాలను చీల్చుకున్నారు. సాత్యకి కోపించి అలంబసుని రథసారథిని, హయములను చంపి ఒక అర్ధ చంద్ర బాణముతో అలంబసుని తల తెగ నరికాడు.

ఇంతలో నీ కుమారులు అందరూ దుశ్శాసనుని ముందుంచుకొని సాత్యకిని ఎదుర్కొన్నారు. సాత్యకి ఎదురుగా ఉన్న దుశ్శాసనుని హయము లను చంపాడు. దుశ్శాసనుని రథము మీదికి దూకపోయాడు. అప్పుడు త్రిగర్త సైనికులు అతనిని ఎదుర్కొన్నారు. సాత్యకి వారిలో 50 మందిని వెను వెంటనే చంపాడు. అదిచూచి మిగిలిన సైనికులు పారిపోయారు.

అప్పుడు సాత్యకి శూరసేన దేశాధీశుని సైనికులను వెంబడించాడు. కళింగ సైనికులను నాశనం చేసాడు. సాత్యకి బలపరాక్రమములను చూచిన కృష్ణుడు అర్జునునితో ఇలా అన్నాడు.

"అర్జునా! అటు చూడు. మన సాత్యకి, అదే నీ శిష్యుడు, నీ పేరు నిలబెడుతున్నాడు. ద్రోణుడు అంతటి వాడిని జయించి లోపలకు రాగలిగాడు. ధర్మరాజు మీది భక్తి నీ మీద ఉన్న మైత్రి అతనిని ఇక్కడి దాకా తీసుకు వచ్చాయి." అని ప్రశంసించాడు.

దానికి అర్జునుడు కృష్ణునితో "కృష్ణా! నేను సాత్యకిని ధర్మరాజుకు రక్షణగా ఉండమన్నాను. కాని అతను నా మాట పాటించక ఇక్కడకు వచ్చాడు. ఇక్కడ ధర్మరాజు పరిస్థితి ఎలా ఉందో కదా! ఇప్పుడు ధర్మజుడు ద్రోణుని బారిన పడ్డాడు. ఇక్కడ చూడపోతే సైంధవుడు చావడం లేదు. సూర్యుడు అస్తమించబోతున్నాడు. ఏమి చెయ్యాలో తోచడం లేదు! పైగా, సాత్యకి ఇప్పటి దాకా ద్రోణుడు, కృపాచార్యుడు,కృతవర్మ మొదలగు వారితో పోరి అలసిపోయాడు. అడుగో అటు చూడు! భూరిశ్రవసుడు సాత్యకితో యుద్ధమునకు తలపడుతున్నాడు. సాత్యకి అతనితో ఎలాయుద్ధం చేస్తాడో ఏమిటో! అయినా మా అన్నయ్య ధర్మజుడు సాత్యకిని ఇక్కడికి ఎందుకు పంపినట్టు? ద్రోణాచార్యుడు, పక్షికోసం పొంచి ఉన్న డేగ వలె, తన కోసం పొంచి ఉన్నాడని తెలియదా! ఈ

ఆలోచన కూడా ధర్మజునకు రాలేదా! ఏమిటో! ఏమీ అర్ధం కాకుండా ఉంది.” అని తనలో తను పరితపిస్తున్నాడు.

ఇంతలో సోమదత్తుని కుమారుడు భూరిశ్రవసుడు సాత్యకి మీద విరుచుకు పడ్డాడు. ఇరువురికి ఘోర సంగ్రామం జరిగింది. ఒకరి మీద ఒకరు బాణ వర్షం కురిపించారు. ఒకరి కవచము ఒకరి చీల్చుకుంటున్నారు. ఒకరి రథములనకు కట్టిన హయములను మరొకరు చంపారు. రథ సారధు లను చంపుకుంటున్నారు. రథములు దిగి నేల మీద కత్తి యుద్ధం చేస్తున్నారు. అవికూడా కింద పారవేసి మల్లయుద్ధం చేస్తున్నారు. కాని ఇద్దరిలో భూరిశ్రవ సునితో పై చేయిగా ఉండటం కృష్ణుడు చూచాడు.

“అర్జునా! ఏమిటి అలాచూస్తున్నావు. నీ కోసం నీకు సాయంగా వచ్చిన సాత్యకి భూరిశ్రవసునితో యుద్ధం చేసి అలసిపోయాడు. సత్వరమే అతనిని రక్షించు.” అని పలికాడు. అలా కృష్ణుడు చెపుతూ ఉండగానే భూరిశ్రవసుడు సాత్యకిని బలంగా పైకెత్తి కిందికి విసిరేసాడు.

ఇది చూచిన కృష్ణుడు “అర్జునా! ఇది న్యాయం కాదు. నీకు సాయంగా వచ్చిన నీ శిష్యుడు ఆపదలో ఉన్నాడు. అతనిని రక్షించడం నీ ధర్మం. సత్వరమే అతనిని రక్షించు.” అని పలికాడు.

“కృష్ణా! వారిద్దరూ ఒకరితో ఒకరు మల్లయుద్ధం చేస్తున్నారు. ఇప్పుడు వారి మధ్యకు నేను వెళ్లి బాణప్రయోగం చేయడం ధర్మం

కాదుకదా! అని చెప్పి నా మిత్రుడి చావు చూడలేను. కాబట్టి ఎలాగైనా సాత్యకిని కాపాడుతాను." అని అన్నాడు అర్జునుడు.

అర్జునుడు ఇలా అంటూ ఉండగానే మరలా భూరిశ్రవసుడు సాత్యకిని రెండు చేతులో పైకి ఎత్తి బలంగా నేల కేసి మోదాడు. సాత్యకి గుండెల మీద కాలు పెట్టి నిలబడ్డాడు. కత్తితీసుకొని సాత్యకి తల నరకడానికి కత్తి పైకి ఎత్తాడు. అది చూచిన కృష్ణుడు "అర్జునా! ఇంకా ఆలస్యం దేనికి? బాణప్రయోగం చెయ్యి" అని తొందరపెట్టాడు.

వెంటనే అర్జునుడు గాండీవం ఎక్కుబెట్టి ఒకే ఒక బాణంతో ఎత్తిన భూరిశ్రవసుని చెయ్యి తెగనరికాడు. భూరిశ్రవసుని చెయ్యి తెగి కింద పడింది. అప్పుడు భూరిశ్రవసుడు అర్జునుని వంక చూచాడు. "అర్జునా! ఇంతటి అన్యాయానికి పాల్పడతావని నేను అనుకోలేదు. నేను నీతో యుద్ధం చేస్తున్నానా! లేదే! నేను సాత్యకితో యుద్ధం చేస్తుంటే నీవు మధ్యలో ఎందుకు వచ్చావు? ఇది క్షత్రియధర్మమా! యుద్ధనీతియా! ఇంతటి నీచ మైన యుద్ధ నీతిని నీకు నీ గురువు ద్రోణుడు నేర్పాడా! లేక నిన్ను పుట్టించిన ఇంద్రుడు చెప్పాడా! లేక నీ వంటి అధర్మపరుడికి పాశుపతం ప్రసాదించిన ఆ పరమ శివుడు బోధించాడా! నీ పక్కనే కూర్చున్న ఆ శ్రీకృష్ణుడు ఇదంతా చూస్తూ ఎలా సహిస్తున్నాడు. నీ చేత ఇంత పాపం ఎలా చేయిస్తున్నాడు?" అని అడిగాడు భూరశ్రవసుడు.

ఆ మాటలు విన్న అర్జునుడు నవ్వి "భూరిశ్రవసా! నీవు నాకు నీతులు చెపుతున్నావా? యుద్ధ రంగంలో వీరులు యుద్ధం చేస్తుంటే, వారి బంధువులు కాపాడటం అధర్మమా! అయినా నువ్వు ఆపదలో ఉన్నప్పుడు నీ సేనాధి పతులు, నీ మిత్రులు ఏమి చేస్తున్నారు? వారు వచ్చి నిన్ను ఎందుకు కాపాడలేదు? నీవు చేసిన పని మాత్రం ఏమిటి? ఇప్పటికే యుద్ధ రంగమున అలసి పోయి ఉన్న సాత్యకిని, నిరాయుధుడైన సాత్యకిని, అమానుషంగా చంపడానికి పూనుకొన లేదా! ఆ సమయంలో సాత్యకిని నేను రక్షించడం అధర్మం ఎందుకవుతుంది. అయినా నిన్న జరిగిన యుద్ధములో మీరందరూ కలిసి బాలుడైన అభిమన్యుని చుట్టుముట్టి తుదముట్టించారే ! అది అధర్మము కాదా!" అని అన్నాడు.

భూరిశ్రవసుడు మారు మాటాడలేకపోయాడు. అప్పుడు అర్జునుడు అనునయంగా "భూరిశ్రవసా! నేను నిన్ను అవమానించలేదు. నేను చేసిన ప్రతిజ్ఞ తెలుసుకదా! దానిని గురించి కూడా కొంచెం ఆలోచించు. నేను క్షత్రియధర్మము ప్రకారమే చేసాను. కాని ఇన్ని అధర్మాలకు కారణం ఆ సుయోధనుడే అని మరిచిపోతున్నావు. సుయోధనునికి నరక ప్రాప్తి తథ్యం. నీవు మాత్రం వీరస్వర్గం అలంకరిస్తావు." అని అన్నాడు.

ఒక చేయి తెగిన భూరిశ్రవసుడు తన బాణములను నేలమీద పరిచి వాటి మీద కూర్చుని ప్రాయోపవేశం చేసాడు. అప్పటి దాకా ఇదంతా చూస్తున్న సాత్యకి ఒక కత్తి తీసుకున్నాడు. భూరిశ్రవసుని మీదికి లంఘించాడు. అప్పుడు అక్కడ ఉన్న శ్రీ కృష్ణుడు, అర్జునుడు, భీమసేనుడు, అశ్వత్థామ, కృపాచార్యుడు, కర్ణుడు మొదలగా వారు "వద్దు..... వద్దు" అంటూ వారిస్తున్నా వినకుండా, విపరీతమైన కోపంతో ఉన్మాదిగా మారి, ఒకే వేటుతో భూరిశ్రవసుని తల నరికాడు. భూరిశ్రవసుడు వీరస్వర్గము అలంకరించాడు. అప్పుడు తనను వారించిన వారందరికి అభిమన్యుడు ఎలా చనిపోయాడో వివరించి తాను భూరిశ్రవసుని తల నరకడం తప్పుకాదని సమర్ధించుకున్నాడు." అని సంజయుడు ధృత రాష్ట్రునికి వివరించాడు.

అప్పుడు ధృతరాష్ట్రుడు "సంజయా! సాత్యకి మహా బలవంతుడు కదా! అతను భూరిశ్రవసుని చేతిలో ఎందుకు అవమానాలపాలయ్యాడు. దీని కేమైనా కారణం ఉన్నదా?" అని అడిగాడు. సంజయుడు ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు.

"మహారాజా! చంద్ర వంశపు రాజైన యయాతి కుమారుడు యదువు. అతని వలన వచ్చినదే యాదవకులము. ఆ యాదవ కులము లో జన్మించిన దేవమీఢునకు పుట్టినవాడు శూరుడు. శూరుని కొడుకు వసుదేవుడు. దేవకుడు అనే రాజు తన కుమార్తె దేవకి కి వివాహం

చేయునిమిత్తం స్వయం వరం చాటించాడు. యాదవ కులంలో పుట్టిన మహారాజు శిని. దేవకిని వసుదేవునికి ఇచ్చివివాహం చేయు నిమిత్తం శిని మహారాజు బలవంతంగా దేవకిని తీసుకొని వచ్చాడు. స్వయంవరమునకు వచ్చిన రాజులు ఎవ్వరూ శిని కి ఎదురునిల్చి పోరాడలేక పోయారు. ఒక్క సోమదత్తుడు(భూరిశ్రవసుని తండ్రి) మాత్రం శిని ని ఎదిరించాడు. ఇరువురికీ దేవకి నిమిత్తం ఘోరయుద్ధం జరిగింది. ఆ యుద్ధంలో శిని సోమదత్తుని ఓడించాడు. కింద పడదోసాడు. జుట్టుపట్టుకొని ఈడ్చాడు. అవమానించాడు. చంపకుండా వదిలేసాడు.

ఆ అవమాన భారంతో తల ఎత్తుకోలేకపోయాడు సోమదత్తుడు. రాజ్యం విడచి అడవులకు పోయాడు. శివుని గూర్చి ఘోర తపస్సు చేసాడు. శివుడు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. అప్పటికే శిని, శిని కుమారుడు చనిపోయారు కాబట్టి శిని మనుమడైన సాత్యకిని ఓడించే కుమారుడిని ప్రసాదించమని అడిగాడు. శివుడు అతడు కోరిన వరం ఇచ్చాడు. ఆ వరప్రభావంతో సోమదత్తునికి భూరిశ్రవసుడు జన్మించాడు. ఈ విధంగా భూరిశ్రవసుడు సాత్యకిని అవమానించాడు.” అని చెప్పి తరువాత జరిగిన యుద్ధ సంఘటనలను సంజయుడు వివరించసాగాడు.

“ ఆ ప్రకారంగా సాత్యకి చేతిలో భూరిశ్రవసుడు మరణించాడు. అర్జునుడు తన రథమును సైంధవుడు ఉన్న చోటికి పోనిమ్మని కృష్ణునికి

చెప్పాడు. ఆ సమయంలో సుయోధనుడు, అశ్వత్థామ, కర్ణుడు మొదలగు వారు అర్జునునికి అడ్డుపడ్డారు. సాత్యకి కర్ణుని ఎదుర్కొన్నాడు. ఇరువురికీ పోరు సాగింది. ధృతరాష్ట్ర మహారాజా! ముందు రోజు శ్రీకృష్ణుడు తనసారధి దారుకునికి రథము సిద్ధం చేసి ఉంచమని, తాను పాంచజన్యం పూరించగానే తన వద్దకు తీసుకురమ్మని చెప్పాడు కదా. ఆ ప్రకారమే కృష్ణుడు పాంచజన్యం పూరించాడు. అప్పుడు దారుకుడు గరుడధ్వజముతో, శైల్య, సుగ్రీవ, మేఘపుష్ప, వలాహకము అను హయములను కట్టిన కృష్ణుని రథమును వేగంగా తోలుకుంటూ కృష్ణుని వద్దకు తీసుకొని వచ్చి ఆపాడు. శ్రీకృష్ణుడు సాత్యకి తో "తమ్ముడా ఆ రథం ఎక్కి కర్ణునితో యుద్ధం చెయ్యి" అని చెప్పాడు. వెంటనే సాత్యకి కృ ష్ణుని రథం ఎక్కాడు. కర్ణునితో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. ఇది అంతా ఆశ్చర్యంతో చూస్తున్నాడు అర్జునుడు.

"అర్జునా! తరువాత ఆశ్చర్యపడుదువు గాని,ముందు సైంధవుడు ఎక్కడున్నాడో చూడు. పొద్దు కుంకుచున్నది. త్వరగా చూడు." అని హెచ్చరించాడు. "మరి సాత్యకి......" అని అన్నాడు అర్జునుడు.

"కర్ణుడు,సాత్యకి ఒకరికి ఒకరు తీసిపోరు. నా చక్ర రక్షకులు సాత్యకిని రక్షిస్తూ ఉంటారు. వారి సంగతి మనకు ఎందుకు. ముందు సైంధవుని సంగతి చూడు." అంటూ కృష్ణుడు రథమును సైంధవుడు ఉన్న వైపుకు వేగంగా పోనిచ్చాడు.

సాత్యకి రెట్టించిన పరాక్రమంతో కర్ణుడిని ఒళ్లంతా తూట్లుపడేట్టు కొట్టాడు. కర్ణుడి రథం విరగ్గొట్టాడు. కేతనము త్రుంచాడు. సారథిని చంపాడు. హయములను చంపాడు. అది శ్రీకృష్ణుని రథం కాబట్టి, దారుకుడు అందులో సమృద్ధిగా ఆయుధములు పెట్టాడు కాబట్టి, సాత్యకి వాటిని ఉపయోగించి, కర్ణుని, అతని సైన్యమును తరిమి తరిమి కొట్టాడు.

ఇంతలో నీ కుమారులు మరొక రథము సిద్ధం చేసి కర్ణుని వద్దకు తీసుకొని వచ్చారు. కర్ణుడు ఆ రథం ఎక్కి మరలా సాత్యకిని ఎదుర్కొన్నాడు. అంతకు ముందు కర్ణుని చేతిలో అవమానాల పాలైన భీముడు తల వంచుకొని తమ్ముడు అర్జునుని వద్దకు పోయి తనను కర్ణుడు అన్న మాటలన్ని చెప్పాడు. "తమ్ముడూ! నేను వెంటనే పోయి కర్ణునికి తగిన గుణపాఠం చెపుతాను." అని అన్నాడు.

దానికి అర్జునుడు "అన్నయ్యా! ఆ కర్ణుడు నిన్ను అనడం, నన్ను అన్నట్టే కదా. ఉండు. నేను వెళ్లి ఆ కర్ణుడి మదం అణుస్తాను." అని అర్జునుడు తన రథం కర్ణుడి వైపు మళ్లించాడు. శ్రీకృష్ణుడు కర్ణుని ఎదురుగా రథం నిలిపాడు. అప్పుడు అర్జునుడు కర్ణుని తో ఇలా అన్నాడు.

"ఏరా కర్ణా! మా అన్నయ్య భీమసేనుని ఎందుకు అలా తూలనాడావు? భీమసేనుడు తరిమితే సిగ్గు లేకుండా వెనక్కుతిరిగి

పరుగెత్తావే! అప్పుడు నిన్ను మేము ఎవరమైనా తిట్టామా! యుద్ధంలో ఒకసారి గెలవడం మరొకసారి ఓడిపోవడం సహజమని నీకు తెలియదా! ఒక్కసారి భీమసేనుని మీద నీది పై చెయి అయినంతమాత్రాన అంత గర్వపడాలా! నీ గురించి నీ పరాక్రమము గురించి నీకు తెలియదా. ఇప్పుడు నువ్వు సాత్యకి చేతిలో ఓడిపోలేదా! ఎంతటి యుద్ధ విశారదులకైనా గెలుపు ఓటములు కలుగుతాయి. అది మరిచిపోయి నీ సాటి వీరుడిని తూలనాడతావా! నీ బుద్ధి పోనిచ్చుకున్నావు కాదు.

నీ కులమేమిటో నీ గుణం ఏమిటో అందరికీ తెలుసు. నేను ఇంత మాత్రమే చెప్పగలను. నా మాటలు మరిచిపోకు! నేను లేనపుడు అందరూ చుట్టుముట్టి నా కుమారుడు అభిమన్యుని చంపారే! నీవు ఒక్కడివే అధర్మంగా నా కుమారుడి విల్లు విరిచావు. కాని నేను ఈ రోజు ఇప్పుడు ధర్మబద్ధంగా నీకుమారుని వృషసేనుని చంపుతాను. చూస్తూ ఉండు. నిన్ను ఒక్కడినే కాదు, నిన్నటి దినమున నా కుమారుని అక్రమంగా, అన్యాయంగా, అధర్మంగా చంపిన అందరినీ ఏంచేస్తానో చూస్తూ ఉండు.” అంటూ కర్ణుడిని తరిమాడు.

అప్పుకు కౌరవ సేనలు అర్జునుని చుట్టుముట్టాయి. పోరు ఘోర మయింది. ఇంతలో పొద్దు కుంకపోతోంది. అప్పుడు సుయోధనుడు కర్ణుని చూచి ఇలా అన్నాడు.

"కర్ణా! సాత్యకీ భీముడు తోడు రాగా అర్జునుడు మన సేనలను సైంధవుడు ఉన్న వైపుకు తరుముతున్నాడు. ఇదేమాదిరి ఇంకొంచెం సేపు మనము అర్జునుని ఆపగలిగితే సూర్యుడు అస్తమిస్తాడు. అర్జునుని ప్రతిజ్ఞా భంగం అవుతుంది. మనకు విజయం చేకూరుతుంది. కాబట్టి, నువ్వు, నేను, శల్యుడు, అశ్వత్థామ,కృపాచార్యుడు, దుశ్శాసనుడు కలిసి సూర్యాస్తమయం దాకా అతనిని ఆపగలమా! అర్జునుడు పోగాలము దాపురించి అలాంటి ప్రతిజ్ఞ చేసాడు. దానిని మనము సద్వినియోగం చేసుకోవాలి. అర్జునుడు చస్తే వాడి అన్నదమ్ములు అందరూ మరణిస్తారు. అప్పుడు కురు సామ్రాజ్యము యావత్తు మనం ఏలుకోవచ్చు. కాబట్టి ఈ సమయం లో నీ పట్టుదల పరాక్రమము చూపించు." అని అన్నాడు.

ఆ మాటలు విన్న కర్ణుడు సుయోధనునితో "రారాజా! నీవు ఏమీ దిగులు పడకు. ఈ మాత్రం చెయ్యకపోతే ఈ కర్ణు డెందుకు. నీవునిశ్చింతగా ఉండు. నా బలపరాక్రమములతో అర్జునుని ఆపుతాను. ఆ పైన దైవమున్నాడు." అని పలికాడు కర్ణుడు.

అక్కడ తనకు భీమసేనుడు సాత్యకి తోడు రాగా అర్జునుడు కౌరవ సేనను తుత్తునియలు చేస్తున్నాడు. రక్తము ఏరులై పారుతూ ఉంది. అప్పుడు కర్ణుడు, వృషసేనుడు, శల్యుడు, కృపాచార్యుడు, అశ్వత్థామ సైంధవునికి రక్షణగా నిలబడి అర్జునునితో యుద్ధం చేస్తున్నారు. వారు వేసిన బాణముల నన్నింటిని అర్జునుడు ముక్కలుచేసాడు. వారందరూ

ఒక్కుమ్మడిగా కృష్ణార్జునుల మీద దాడి చేసి వారి శరీరములు అంతా బాణములతో నొప్పించారు. వాటిని లక్ష్య పెట్టక అర్జునుడు సైంధవుడు ఉన్న దెసకుదూసుకుపోతున్నాడు. అడ్డం వచ్చిన కర్ణుని మీద అర్జునుడు, భీముడు సాత్యకి బాణ వర్షము కురిపించారు.

దానికి కోపించి కర్ణుడు 60 బాణములతో వారిని కొట్టాడు. భీమ సాత్యకుల మర్మస్థానములలో కొట్టాడు. అర్జునుడు కర్ణుని మీద 100 వాడి యైన బాణములు వేసాడు. వాటిని కర్ణుడు 500 బాణములతో తిప్పికొట్టాడు. అర్జునుడు కర్ణుని విల్లు తుంచాడు. కర్ణుని గుండెలకు గురిపెట్టి బాణ ప్రయోగం చేసాడు. ఆ బాణములను అశ్వత్థాము తన అర్ధ చంద్ర బాణములతో వమ్ము చేసాడు. కర్ణుడు మరొక విల్లు తీసుకున్నాడు. అర్జునుడు కర్ణుడు ఒకరి మీద ఒకరు తీవ్రమైన బాణములను ప్రయోగించు కుంటున్నారు..

అది చూచి సుయోధనుడు తన సైన్యమును కర్ణునికి సాయంగా పంపాడు. ఇంతలో అర్జునుడు కర్ణుని రథమునకు కట్టిన హయములను చంపాడు. అతని రథ సారధిని చంపాడు. కర్ణుని తన భయంకరమైన బాణములతో కొట్టాడు. అశ్వత్థామ కర్ణుని తన రథము మీద ఎక్కించు కున్నాడు. ఇంతలో శల్యుడు కర్ణుని కి సాయంగా వచ్చాడు. అర్జునునితో యుద్ధం చేస్తున్నాడు.   కృపాచార్యుడు, వృషసేనుడు, శల్యుడు,

అశ్వత్థామ చేరి అర్జునుని మీద శర ప్రయోగం చేస్తున్నారు. వారి వెనుక దాక్కున్నాడు సైంధవుడు.

అర్జునుడు వీరందరి బాణములను అడ్డుకుంటూ, సైంధవుని మీద బాణములు సంధిస్తున్నాడు. సైంధవుడు ఆపదలో ఉన్నాడని తెలుసుకొని సుయోధనుడు తన సేనలనన్నింటిని అక్కడకు రమ్మని చేతితో సైగచేసాడు. కౌరవ సేనలు ఒక్కుమ్మడిగా అర్జునుని చుట్టుముట్టాయి. సైంధవుడు కంటపడగానే అర్జునునికి ఉత్సాహం రెట్టింపయింది. కౌరవ సేనను పటా పంచలు చేస్తూ సైంధవుని మీద బాణములు సంధిస్తున్నాడు. సైంధవుడి రథము మీద ఉన్న వరాహ కేతనాన్ని విరిచాడు. సైంధవుడి రథ సారధి తల నరికాడు. అది చూచి కౌరవ సేనలు భయంతో కంపించాయి.

కృపాచార్యులు, అశ్వత్థామ, వృషసేనుడు, శల్యుడు, కలిసి సైంధవునికి అడ్డంగా నిలబడ్డారు. వారి వెనక సైంధవుడు ఉన్నాడు. సైంధవుని కొట్టే మార్గం లేక అర్జునుడు సూర్యుని వంక చూచాడు. అది గమనించాడు కృష్ణుడు.

"అర్జునా! ఇప్పుడు న్యాయం, ధర్మం అని ఆలోచిస్తుంటే ప్రయోజనం లేదు. సూర్యుడు పశ్చిమ దిక్కు కు పోతున్నాడు. నేను ఒక ఉపాయం చెపుతాను. ఆ ప్రకారం చెయ్యి. నేను కపటోపాయంతో సూర్యమండలాన్ని మరుగు పరుస్తాను. సూర్యుడు అస్తమించాడని

సైంధవుడు, కౌరవ ప్రముఖులు నీ ప్రతిజ్ఞ భంగ మైనదని ఆనందంతో ఇది యుద్ధ భూమి అని మరిచి విచ్చలవిడిగా తిరుగుతారు. ఒకరినొకరు మెచ్చుకొనుచూ పొంగి పోతారు. అప్పుడు నువ్వు సైంధవుని చంపు." అని అన్నాడు.

కాని అర్జునుడు దీనికి ఒప్పుకోలేదు. "ఒక పరాక్రమ వంతుడైన వీరుడు చెయ్యవలసిన కార్యమా" ఇది అని మనసులో బాధ పడ్డాడు. కాని చేసేది లేక ఊరుకున్నాడు.

కృష్ణుడు తన మాయతో చీకట్లు సృష్టించాడు. సూర్యుడిని తన మాయతో కప్పివేసాడు. దానిని సూర్యాస్తమయంగా భావించారు కౌరవులు. సైంధవుడు మున్నగు కౌరవ వీరులు సంతోషంతో గర్వంతో సింహనాదాలే చేసారు. సైంధవుడు తల ఎత్తి సూర్యుని వంక చూస్తున్నాడు.

అర్జునా! అదుగో సైంధవుని తల.సూర్యుని వంక చూస్తూ ఉంది. వెంటనే తెగ నరుకు." అని అరిచాడు. అర్జునుడు వెంటనే ఒక వాడి యైన బాణమును గాండివములో సంధించి, ఒక్క వేటుతో సైంధవుని తల తెగ నరికాడు అర్జునుడు.

ఆకాశంలో విహరిస్తున్న డేగ నేల మీద ఉన్న పిట్టను తన్నుకుపోయినట్టు అర్జునుని బాణము సైంధవుని తలను పైకి తన్నుకు పోయింది. సైంధవ వధ కాగానే కృష్ణ మాయ విచ్చిపోయింది. చీకట్లు

తొలగి సూర్యుడు ఆకాశంలో ప్రకాశిస్తున్నాడు. ఇది చూచి కౌరవ ప్రముఖులు ఆశ్చర్యపోయారు. కోపంతో ఊగి పోయారు. అర్జునుని చుట్టుముట్టారు.

ఇంతలో కృష్ణుడు అర్జునునితో "అర్జునా! సైంధవుని తల నేల మీద పడితే ప్రమాదం సంభవిస్తుంది. దానిని నేల మీద పడకుంటా ఆపు." అన్నాడు. వెంటనే అర్జునుడు ఒకటి వెంట ఒకటిగా బాణములు సంధిస్తూ సైంధవుని తల నేల మీద పడకుండా ఆకాశంలోనిలిపాడు. అర్జునుని బాణముల ధాటికి సైంధవుని తల ఆకాశంలో బంతిలా తిరుగుతూ ఉంది. ఒక పక్క కౌరవ వీరులతో యుద్ధం చేస్తూ, మరొక పక్క సైంధవుని తల నేల మీద పడకుండా ఆపుతున్నాడు అర్జునుడు.

" కృష్ణా ఎంత సేపు ఇలా వీడి తల ఆకాశంలో ఉంచాలి." అని అడిగాడు.

"అర్జునా! సైంధవుని తండ్రి పేరు వృద్ధక్షత్రుడు. అతడు సింధుదేశపు రాజు. వరప్రసాదంగా అతనికి సైంధవుడుపుట్టాడు. ఒకరోజు ఆకాశ వాణి "సైంధవుని తల యుద్ధంలో త్రుంచబడుతుంది," అని పలికింది. అది విన్న వృద్ధ క్షత్రుడు "నా కుమారుని తల నేలమీద పడవేసిన వాని శిరము ముక్కలవుతుంది." అని శపించాడు. తరువాత ఆ వృద్ధ క్షత్రుడు తపస్సు చేసుకొనుటకు అడవులకువెళ్లాడు.

కాబట్టి ఇప్పుడు నీవు ఈ సైంధవుని తలను అతని తండ్రి వృద్ధక్షత్రుని ఒడిలో పడేట్టు చెయ్యాలి. అది మామూలు బాణముల వల్ల కాదు. ఒక పాశుపతము వలననే ఇది సాధ్యమౌతుంది. దాని శక్తి అటువంటిది." అని అన్నాడు.

"అది సరే కృష్ణా! ఇప్పుడు ఆ వృద్ధ క్షత్రుడు ఎక్కడు ఉన్నాడు. నేను పాశుపతమును ఏ దిక్కుకు ప్రయోగించాలి." అని అడిగాడు.

"అర్జునా! ఆ వృద్ధక్షత్రుడు శమంతక పంచకము సమీపమున ఒక ఆశ్రమములో తపస్సు చేసుకుంటున్నాడు. అక్కడకు ప్రయోగించు." అని చెప్పాడు.

అర్జునుడు పరమేశ్వరుని ప్రసాదమైన పాశుపతాస్త్రమును భక్తితో మనసులో స్మరించాడు. పాశుపతమును సంధించాడు. సైంధవుని తల శమంతక పంచకము సమీపమున ఉన్న ఆశ్రమములో తపస్సుచేసుకొనుచున్న అతని తండ్రి వృద్ధక్షత్రుని ఒడిలో పడేట్టు కొట్టాడు. పాశుపతాస్త్ర ప్రభావమున సైంధవుని తల అతని తండ్రి వృద్ధ క్షత్రుని ఒడిలోపడింది. హటాత్తుగా తన ఒడిలో పడిన మానవ మస్తకమును చూచి కంగారు పడ్డాడు వృద్ధక్షత్రుడు. ఆ మానవ మస్తకమును తన చేతులతో కిందికి తోసాడు. అతని శాపప్రభావమున, అతని వలననే సైంధవుని తల నేల మీద పడినది కాబట్టి, ఆ వృద్ధక్షత్రుని తల పగిలిపోయింది.

కృష్ణుడు అర్జునుని ప్రశంసించాడు. కౌరవ సేనలు భయంతో పలాయనమయ్యాయి. సైంధవుని తల భూమి మీద పడేదాకా సైంధవుని మొండెము అలాగే నిలబడి ఉంది. సైంధవుని తల భూమి మీద పడగానే అతని మొండెము కూడా భూమి మీదికి ఒరిగిపోయింది. ఈ వింతను అందరూ ఆశ్చర్యంతో చూచారు.

ఈ ప్రకారము శ్రీకృష్ణుని సాయంతో అర్జునుడు తన ప్రతిజ్ఞను నెరవేర్చుకున్నాడు. భీమసేనుడు,సాత్యకి సింహనాదాలు చేసారు. సుయోధనుడు, కౌరవులు దుఃఖసాగరంలో మునిగిపోయారు. పాండవుల ఆనందానికి అంతు లేదు. ఇది తెలిసి ధర్మరాజు ఆనంద సాగరంలో ఓలలాడాడు. పాండవ సైన్యములో తూర్యనాదములు, భేరీ మృదంగ ధ్వానములు మిన్నుముట్టాయి." అని సంజయుడు ధృతరాష్ట్రునకు సైంధవ వధ వృత్తాంతమును సవిస్తరంగా వివరించాడు.

ఈ ప్రకారంగా వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పిన మహా భారత కథను, నైమిశారణ్యంలో జరుగు తున్న సత్రయాగ సందర్భంలో, సూతుడు శౌనకాదిమహామునులకు వినిపించాడు.

మహాభారతము

ద్రోణపర్వము చతుర్ధాశ్వాసము సమాప్తము.

ఓంతత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.